EVANGÉLIKUS CSALÁDILAP

A LUTHER-TÁRSASÁG VALLÁSOS NÉPIES LAPJA.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó 15-én és 30-án.

Előfizetés díja egy évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.
A hirdetés díja: 1 oldal 24 K., féloldal 12 K., negyedold. 6 K.
Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Szerkeszti:
BÖNGÉRFI JÁNOS
IX., Knézits-utcza 17. szám.
A Luther társaság tagjai e lapot ingyen kapják.

Előfizetést és hirdetést elfogad az „Ev. Cs. Lap" kiadóhivatala (Hornyánszky V. hirlapkiadóhivatala, Akadémia-u 4.), hova a reklamálások is küldendők.
A szerkesztőség irószobája: IX., Knézits-u. 17. sz., hova a kéziratokat kell küldeni.

Kilenczedik évfolyam. Budapest, 1904. november 15. 17. szám.

Biztató szó.

(B.) A gond és bánat hány embert sújt a porba s a kétségbeesés elviselhetetlenné tenné az életet, ha égi szózat nem biztatná, nem serkentené:

— Megszabadítja az Úr az ő szolgáinak lelkét; és el nem vesznek, akik ő benne bíznak. (Zsolt. XXXIV. 23.)

Boldogok, akik hallják a biztató szót és hivő lélekkel járulnak az Úr elé. Lám, a zsinagógának fejedelme s egy szegény, beteg asszony nagy bánatukban az Úrhoz fordulnak s tőle várnak, tőle kérnek segítséget. (Máté IX. 18—26.)

S vajjon csalódtak-e? Csalódhattak-e abban, kinek szájában álnokság nem találtaték s aki maga hirdette:

Én vagyok a feltámadás és az élet; aki bennem hiszen, ha meghal is, él. (Ján. XI. 25.)

A zsinagógának fejedelme, előkelő, vagyonos, hatalmas férfiú elveszti szemefényét, élete örömét: egyetlen leányát. A tömeg, a háborgó sokaság kiváncsian tódul a leány ravatalához s szájról-szájra száll a hír:

— Meghalt a leányzó!

A síposok is előkerülnek s a sirató asszonyokkal együtt a gyászházba vonulnak.

Nincs orvos, nem akad ember, aki a megholt leányzón segíthetne. Az apa nem csügged, még van reménye. Felkeresi Jézust, térdre borul előtte és könyörög:

— Az én leányom mostan halt meg, de jer és vesd a te kezedet reá és megelevenedik. (Máté IX. 18.)

Jézus elmegy a zsinagóga fejedelmének házához, eltávolítja onnét a síposokat és a zajgó sokaságot, mert nem holt meg a leányzó, hanem aluszik. (Máte IX. 24.)

A tömeg gúnnyal fogadja az Urat és csúfolja. De Jézus belép a házba, megfogja a leányzó kezét s a leányzó felkel.

A zsinagóga fejedelmének hite győzelmet aratott, Krisztus szavára fölépült a leány, kit mindenki holtnak tartott. A csúfolódók és hitetlenek rútul fölsültek.

Milyen megható annak a szegény asszonynak rendíthetetlen hite, aki tizenkét esztendeje gyógyíthatatlan betegségben szenvedett!

Bárkihez fordul, bárhová tekint, nincs segítség reá nézve. S mikor az emberekben nem bízhatik, eszébe jut az Úr. Szinte restelli, hogy embereknél keresett segítséget s szemrehányást tesz magának, hogy már elébb nem gondolt arra, aki életnek, halálnak Ura.

Hátul járulván, illeté Jézus ruhájának prémjét. Azt gondolta, ha csak ruháját érinti is, meggyógyul. (Máté IX. 20—21.) S ez a végtelen hit nem szégyenült meg. Csakhamar felcsendült Jézus biztató szava:

— Bizzál leányom, a te hited megtartott téged! (Máté IX. 22).

Az az asszony, ki esztendők hosszú során át szenvedett, s kin az emberek közül senki sem segíthetett, Jézus egyetlen szavára meggyógyult.

E példák ékesen szólnak. S mi mégis akárhányszor inkább bízunk az emberekben, mint Istenben, kiről a zsoltáríró is írja:

— Te tanítasz meg engem az élet ösvényére; elégséges öröm vagyon te előtted, és gyönyörűségek vagynak a te jobbod felől mindenkor. (Zsolt. XVI. 11.)

Ősszel.

Mint a munkás estve fáradt,
Minden tagja ernyedt, bágyadt —
És csukódik a szemhéja,
Csak úgy pislog néha-néha . . .
Mind sürűbben közbe ásít,
Nyugalomra térni áhít,
Nincsen neki egyéb vágya,
Csak pihenni enyhe ágyba:

Szintúgy késő őszidőben
Nyugalomra készülőben
Bágyadtan áll a természet;
Hisz oly sokat fáradt, végzett
Üde tavasz reggelétül
Ősz-estvéig szünet nélkül.
Erdő, mező, rét, kert mondja,
Mily ezernyi volt a gondja!

Megtette, mi tőle tellett,
Elvégezte, amit kellett.
S amit szerzett igyekvéssel,
Szétosztotta szives kézzel.

Jutott abból mindenfelé,
A magáét mind meglelé,
Mind, mind, a föld sok lakója,
Melynek Isten alkotója.

Sok munkája után már most
Nem csoda, ha bágyadt, álmos.
Estéje van már így őszkor
És a széllel ásít olykor.
Zárúl szemén ködfátyola,
Csak pislog a nap alóla . . .
Órája int nyugovásra,
Nincs is most már gondja másra.

Elkészíti nyoszolyáját,
Levetközi lombruháját,
Levelét a földre szórja
Legyen télre takarója.
Majd lefekszik, alszik mélyen,
Mint munkás a csendes éjben:
Tavasz-reggel hajnalára
Serken újból új munkára!

(Zólyom-Lipcse.)

Vitális Gyula,
ev. lelkész.

Csiskó János.

(1841—1904).

„Emlékezzetek a ti elöljáróitokra, mint akik hirdették nektek az Isten beszédét és figyelmezvén az ő magokviseletének kiménetelére, kövessétek az ő hitöket.“ (Zsid. XIII. 7.)

Pál apostolnak ezen intő szavait követem, midőn evangéliomi Sionunk egy hű harcosáról, az Úr szőlőjének buzgó munkásáról: *Csiskó Jánosról*, a kassai ág. hitv. ev. I. egyház érdemdús lelkészéről emlékezem meg lapunk olvasói előtt röviden. Mert *Csiskó János* nemcsak azért érdemli meg, hogy emlékét megőrizzük, hogy evangéliomi egyházunk elöljárója, tisztviselője, az Isten beszédének hirdetője volt, hanem az ő magaviseletének kimenetele olyan, hogy követésre méltó.

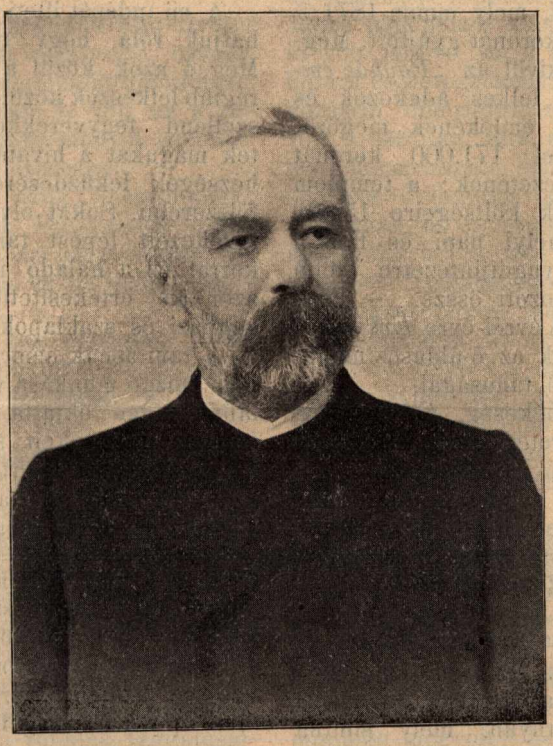

Családja a gömörvármegyei Dobsinán volt otthonos, ő azonban 1841 január 24-én Árvavármegyében *Nizsnán* született, hol atyja egy ideig mint bányaőr tartózkodott. Szülei négy év mulva visszaköltöztek Dobsinára s ő elemi iskoláit ott járta. A középiskolát Rozsnyón látogatta, theologiai tanulmányait pedig Eperjesen, később pedig Németországban: a jénai egyetemen végezte. A theologiai szakvizsgálatot, vagy amint akkor nevezték — candidaticumot — 1864-ben tette le Máday Károly kiváló tiszakerületi superintendens előtt Rozsnyón s ugyanez év őszén ment külföldre a jénai egyetemre.

1865 őszén hazatért *Jénából* s akkor a kassai magyar-német egyház hívta meg próbaszónoklatra s Szopko Márton mellé segédlelkészül meg is választotta. Miután Máday superintendens lelkésszé avatta, 1865 decz. 11-én megkezdte s.-lelkészi működését, melyet 1868 óta, mint Szopko Márt. utóda folytatott gyülekezete bizalmából buzgalommal, lelkesedéssel, áldással egészen f. évi aug. 15-én bekövetkezett haláláig.

Csiskó János minden tekintetben kiváló ember volt, működése sokoldalú s alig tudjuk megmondani, mely téren ért el nagyobb eredményeket s hol, miben bámuljuk nagy buzgalmát, tetterejét, körültekintő bölcseségét.

Kiváló volt, mint lelkipásztor, mint egyházának kormányzója, gondozója, mint szónok, mint tudós, mint tanító, mint családfő, rokon, barát s mint ember általában.

Mint lelkipásztor, egyházának kormányzója és gondozója, gyülekezetét már régen a *„minta“*-egyházak sorába emelte. Híveinek javát szivén viselte, azért nem sajnált semmiféle fáradt-

ságot, mint igazi jó pásztor utána járt juhainak, híveit látogatta, szegényet — gazdagot egyaránt, intett, buzdított, bátorított, vigasztalt, s ahol kellett, segitett. Ettől az utóbbi időkben még betegeskedése sem tartotta vissza, legfeljebb buzgalmát korlátozta.

Gyülekezetét közel 40 éves működése alatt anyagilag a legrendezettebb egyházak közé juttatta. Meghonosította az „*Örökös egyháztagok Aranykönyv*“-ét, mely cimen 1871—1903-ig 12,070 koronát gyűjtött. Megalapitotta ezenkivül az „*Egyház emléktáblájá*“-t a lelkes adakozók és hagyományozók emlékének megörökitésére, amivel 171,000 koronát szerzett gyülekezetének; a templom helyreállitásának költségeire 15,000 koronát, egy helyi papi és tanitói özvegy-árva nyugdijintézetre több ezer koronát hozott össze. — Egyháza állapotáról évről-évre *Évkönyvet* adott ki, melyek az ő áldásos működésének beszélő tanuságai.

Buzgóság, békeség, áldozatkészség, egyházszeretet, rend diszitették oly szépen az ő gyülekezetét.

Mint szónok szintén kivált Akár szószéken, temetéseken, akár gyülekezeten, egyaránt figyelemmel, szeretettel hallgatták. Mindig az életből s az élet számára beszélt. Beszédei, melyek közül több egyháza Évkönyvében és máshol jelent meg, tanulságosak, eszmékben, gondolatokban gazdagok, formában választékosak. Aki az ő konfirmációi funkcióját vagy temetési beszédeit hallotta, annak szeme nem maradt szárazon. Hangja az érzelmek kifejezésére alkalmas, érces volt.

A mi tudását illeti, bátran elmondhatjuk róla, hogy tudós pap volt. Még ő azok közül a tiszteletreméltó régibb lelkészek közül való volt, akik szellemi fegyverekkel is törekedtek magukat a hivatásukkal járó nehézségek leküzdésére minél jobban felszerelni. Sokat olvasott és tanult, igyekezett lépést tartani a fejlődő korral és a haladó idővel. Tudását azonban értékesitette, amennyiben egyházi és szaklapokba irogatott.

A tanitásnak nemcsak barátja, hanem buzgó munkása volt. Több iskolában maga oktatta vallástanra híveinek gyermekeit s erre a célra két tankönyvet is irt, melyek közül az egyik most ért harmadik kiadást, ő maga rendezte még e nyáron sajtó

Aki megtér, üdvözül.

(Az Ev. Cs. L. eredeti tárcája.)

Elbeszélés. Irta **Krmann Margit.**

Alkonyodott. A lenyugvó nap végső sugara megtört a kies M . . . falucska bádogtetejű tornyán, mely mintha szinaranyból készült volna, vakitó fényben ragyogott, sugarait szerteszórva az árnyas kis temető sárguló fáira.

Gondolataimba mélyedve haladtam a temető mellett, midőn álmodozásomból fölocsúdva, egyszerre csak összerezzentem. Eszembe jutott a régen, régen hallott történet, melyet M . . . faluból való öreg asszonyka beszélt el nekem a kis temető egyetlen sirboltjáról.

Mikor a sirbolthoz értem, felevenedett emlékemben a régen hallott történet s úgy véltem, hogy azok a titokzatosan suttogó sárguló akácfák, melyek a sirboltot körülvették s hervadó lombjukkal ráborultak mohlepte tetejére, szintén ismerik e történetet s talán éppen arról regélnek egymásnak.

Nyerges András gazda a falu legmódosabb embere volt. Gyönyörű portája csaknem a falu közepén állott Vadszőlővel befutott új zsindelyfedelű háza messzire fehérlett s büszkén magaslott ki a mellette szerényen meghúzódó kisded házacskák közül. Olyan hat ökre senkinek sem volt a faluban, sőt a környéken sem, mint neki, lovaira is bárki büszke lehetett volna. Hogyan jutott ebbe a nagy jómódba; azt csak a jó Isten tudja, no, meg a biró uramnak is tudomása lehetett róla, mert valahányszor

alá, de elkészültét már nem érhette meg.

Mint családfő, valóban mintaképe lehetett híveinek. Szerető férj, gondos, odaadó atya, igazi földi paradicsomot alkotott magának családi körében. Gyermekei közül négyet szárnyra bocsátott, a többi kettő is már közel áll ahhoz. Mindent a legnagyobb rendben hagyott, követte az Írás szavait: „*Elrendezte házát*“ s úgy tért pihenni.

Mint rokon is páratlanul állt; özvegy anyját szeretettel segélyezte, özvegy nőtestvérének gyermekeit úgyszólván ő nevelte. Megható is volt az a ragaszkodás, szeretet, mellyel rokonai, gyermekei rajta csüngtek.

Barátságáról azok beszélhetnek, akik azt élvezték. Ha valakit barátságába fogadott, azt megbecsülte, ragaszkodott hozzá és ha kellett, segítette, támogatta.

Szelíd, okos kék szemeiből jóság sugárzott s a fájdalmas vonás, mely betegeskedése óta arcán ült, csak rokonszenvesebbé tette.

Mint ember határozott, szókimondó, elveihez ragaszkodó, puritán protestáns jellem, evangéliomi szeretettel teljes szív s lelkes honfi volt, ki általános tiszteletnek, becsülésnek örvendett a társadalomban más vallásuak részéről is, amint azt temetése is bizonyította, mert azon nemcsak saját hívei, hanem más vallásúak is nagy számmal vettek részt.

Kiválóságait saját egyháza is méltatta.

A VI. szab. kir. városi egyházmegyének gyámintézeti pénztárosa, majd számvevőségi elnöke lett, az egyházmegye esperesi székére Sztehlo János lemondása után mintegy előre ki volt jelölve, de ő ezt a tisztségét korára és betegeskedésére való hivatkozással elhárította magától. Tagja volt a tiszai ág. hitv. ev. egyházkerület lelkészvizsgáló bizottságának, az eperjesi Collegium igazgató-választmányának, az egyetemes egyházi törvényszéknek és más testületeknek. Mindezen tisztségeiben kiváló buzgalmat, ügyszeretetet tanusított.

Gyülekezete ez évben templomát újíttatta s folyó évi augusztus 28-án kellett volna azt, mint épülésének 100 éves évfordulóján, újra felavatni. Örömmel készült erre a kiváló alkalomra. Ünnepi beszédét el is készítette, de már nem mondhatta el, mielőtt az alkalom eljött volna, ajka

---

András gazda portája mellett többedmagával elhaladt, jelentőségteljesen mosolygott s nem fojthatta magába soha e megjegyzést: „Könnyű volt Nyerges uramnak meggazdagodni!“ Hogy ilyenkor a többiek faggatásaitól megszabaduljon, könnyedén vetette oda: „Hát, hogy im olyan gazdagon nősült“ s ezzel útját vágta minden további kérdezősködésnek.

Hej! nem is, nem is az volt az András gazda módosságának oka! Felesége, a jó Tercsi néni, régen, régen a föld alatt pihent már s így senki sem változtatta meg a jó emberek hitét, hogy ő hozta meg a vagyont a házhoz. Róla már csak annyi maradt meg az emlékezetökben, hogy rendkívül jólelkű asszony volt, ki mindenütt, hol csak szükség volt. enyhítette a nyomor sebeit. Sohasem látták másként, mint végtelen szomorú arccal s szeme a sírástól piros volt. Az örökös bánkódásra miféle oka lehetett a jó asszonynak, mikor mindene megvolt? Senki sem tudta. Hej! amióta a jó Tercsi nénit elhantolták, de sokat veszítettek a falu szegényei. Egyetlen leánya, Örzsi, cifrálkodása közben dehogy is gondolt volna arra, kogy elvetett ruháit a szegényeknek adja. Kapzsisága és részvétlensége már anyja életében is mutatkozott, mire anyja búsan, halkan sóhajtotta: „Apja lánya . . .“

Igazi oka András gazda jómódjának pedig az volt, hogy több éven át a falu birája lévén, igen jól érthetett ahhoz, hogyan lehet a bíróságból meggazdagodni. Sok nehéz munka,

elnémult. A beszéd, mely I. Kor. 3. 11. v. és Máté 16, 18, verse alapján készült s bátran mondható hattyúdalának vagy testamentomának, arról szól, hogy: *a templom a valláserkölcsi élet tükre* s a következő kérdésekre felel: 1. *Mi teszi megingathatlanná a kettőt?* 2. *Mi teszi erőssé és tartóssá a kettőt?* 3. *Mi a kettőnek legszebb ékessége, dísze?*

A felelet az első kérdésre a következő: Megingathatatlanná teszi a templomot a föld mélyében fekvő, érintetlen, szilárd alap, a valláserkölcsi életnek alapja: a Krisztus. Aki rajta áll, az nem inog, nem roskad, nem esik el, nem dől le. — „De a kinek ilyen alapja nincsen, vajjon mi tartsa fel, ha a sors csapásai, viharai érik, ha a szenvedések és fájdalmak árvizei elborítják, ha szenvedélyek és indulatok fergetegei csapkodják? Mit ér bőséged, gazdagságod, ha szegény vagy szeretetben, szegény örömben, megelégedésben? Mit ér minden földi előnyöd, ha hiányzik az, ami után szíved, lelked vágyódik s ami nélkül boldog nem lehetsz? Mit ér, ha bíborba és bársonyba öltözködöl, de drága ruhád alatt ott a kebledben halálos sebet hordasz, melynek sajgása alatt keservesen feljajdulsz? Mi tart fenn, ha emberszeretetedet, jó akaratodat az emberek felismerik, gyalázzák, kigúnyolják? Ha ma örülsz szerencsédnek s az holnap romba dől, mi óv meg a kétségbeeséstől? Ha barátod ma hűséget fogad, kezedet melegen szorítja, holnapra ez a barát elmegy s téged megtagad, elárul, mi véd meg akkor az embergyűlölettől és megvetéstől? Ilyenkor, ha nem állsz a Krisztus szilárd alapján, ha nincs hited, vallásod, ha életednek nincs benső gyámola, szilárd alapja, erős vára, akkor inogsz, elcsüggedsz, kétségbeesel!

2. A templomot az teszi erőssé, tartóssá, hogy a mester a köveket idomította, faragta s alkalmazta egymáshoz, egyik kő tartja, hordozza a másikat, mindegyik az egész erősségére szolgál. Így van az a valláserkölcsi életben is, amely élő kövekből: emberekből épült, annak az erősségét is az összetartás, egyetértés adja meg. Bármily vallásúak, nemzetiségűek, foglalkozásúak legyenek is az emberek, kell, hogy egymást hordozzák, erősítsék, fentartsák, hogy ne legyen közöttük egyenetlenség, harag, gyülölet, hanem egység, barátság szeretet.

---

véres verejték eredménye vándorolt a gazd'uram zsebébe különböző büntetések címének leple alatt. A módosabb gazdák, a biró úr pajtásai, egekig magasztalták. „Derék, szigorú biró" „Olyan kell nekünk" s hasztalan volt a szegények sírása s átkozódása, minden alkalommal újra birónak kiáltották ki, úgy hogy körülbelül tizenkét éven át volt „derék birája" a falunak Nyerges András, mialatt szépen megszedte magát.

Elég az hozzá, hogy az már régen volt. A szegényeket nagyobbrészt máshová űzte a sors, hol jobban boldogulnak s a falu nagyobbára módosabb emberekből állott, kik közül András gazda hizelgő barátai egyre emlegették: noha magukban mást is gondoltak „Nem is lesz nekünk többé olyan biránk!"

András gazda, hogy hazug hízelgéseiket tovább is fentartsa magának, minduntalan megvendégelte őket. Lassan-lassan azután ezeknek a száma is fogyott: egyenként költöztek a jobb hazába. Ez volt az oka, hogy az ifjabb nemzedék már csak azt tudta Nyerges gazdáról, hogy a falu legmódosabb embere igen fukar és hivalkodó.

Egyetlen ember élt még a régi nemzedékből: Kaza Mihály, biró úr, András gazda utóda, kinek az utóbbi halálos ellensége volt, a miért a nyeregből kiütötte. Ez nem árulta el András gazdát, de azt még sem állhatta meg, hogy ha portája előtt elhaladt,

3. Templomunk ékessége, dísze nem külsőségben áll, nem aranyozott oltárok, szent szobrok, ragyogó képek, színes zászlók, üres szertartások fényében, hanem abban, ami a lelket a magasba szállani, önmagából kiemelkedni, Isten előtt magát megalázni és a sors csapása között megadni és megnyugodni képesíti az orgona és ének szép hangjaiban. A vallás se nyilvánuljon külsőségekben és csak templomokban, hanem az életben, künn az emberekkel való érintkezésben, a harc- és kisértésekben, a nap zajában, az éj csendjében, mindenkor és mindenütt. Nem Isten kedvéért járunk templomba, hanem magunkért, a mi belső békességünkért. Az istentisztelet olyan, mint a Mózes-pálca, mely életünk sivatag pusztájában való vándorlásunkon megnyitja az élet forrását, mely szomjunkat oltja, lelkünket felüdíti, mint az égből hulló manna, amely éhségeinket csillapítja. A templomban isteni erőt, bátorságot tanuljanak egyesek, milliók istenfélelmet és alázatosságot és senki se hagyja el e házat, hogy abból áldást ne vigyen az életbe.

Ilyen hirdetője volt Isten beszédének, ilyen előljáró volt hivatalában és példájával *Csiskó János*, ilyen kimenetele volt az ő magaviseletének, ilyen eredménye az ő működésének, méltó tehát, hogy az ő hitét, példáját kövessük, de méltó arra is, hogy emlékét megőrizzük, mert hiszen: „*Az igaznak emlékezete áldott.*“

A MI SIONUNK.

Százéves gyülekezet. A lajoskomáromi ág. hitv. ev. egyházközség okt. 30-án szép, hármas ünnepet tartott; ugyanis: megalakulásának 100-adik, temploma felszentelésének 82-dik, s iskolája fennállásának 50-dik évfordulóját. — A gyülekezet keletkezése egyidejű a falu keletkezésével. A 390 lélekből álló gyülekezet az istentiszteletet eleinte egy pajtában tartotta; majd házat épített, melynek két első utcai szobája volt a lelkész lakása; azutolsó, melybe a lelkész konyháján kellett bemenni, volt az imaterem. 1821 s 1822-ben építette a mostani templomot, melyet Berke Mihály gergelyi lelkész s espéres 1822 nov. 1-én, Szentháromság 22. vasárnapján szentelt fel. — A gyülekezet *lelkészei* voltak: 1. Burray Sámuel, ki 1809 szept. 29 meghalt.

---

mint már említém is, fel ne sohajtson: „Könnyű volt Nyerges uramnak meggazdagodni!“

Történt pedig egyszer, hogy Nyerges gazdának — tán a mulandóság szele röppent át galambősz fején — eszébe jutott, hogy nemsokára oda kerül ő is, hová — ha ideje eljön — akár szegény, akár gazdag, egyaránt menni kénytelen. Ez a gondolat azt az eszmét adta a gőgös embernek, hogy magának sirboltot építtessen; mert — úgymond — ha a halál nem tesz különbséget szegény és gazdag között, hát legalább a helyet válassza meg magának, hová „tisztességben megőszült“ fejét lehajthassa.

Fel is építteté a sirboltot, melynek nagy vasajtaja felett aranyos betűkkel díszelgett: „Nemes Nyerges András sírboltja“. Büszkeséggel tölté el az a gondolat, hogy még a temetőnek is legszebb része lesz egykor nyugvóhelye s dölyfösen mondogatta: „Ezt csináld utánam, rongyos biró!“ s kezét ökölbe szorítva, dühös szitkokkal illette gyűlölt utódját.

De mikép semmi bűn sem maradhat büntetlenül, nem kerülheté el Nyerges András sem méltó büntetését.

Egy nyári sötét éjszakán félrevert harangok zúgása rázta föl a kis falucska nyugodtan álmodó lakóit. Egyszerre nappali világosság váltotta fel e borús éj sötétjét s az álmukból felvert jó emberek eszüket vesztve, száguldoztak s a morajból érthető

2. Fárnek Jonathán, ki 1817-ben atyja helyére Csernyére ment. 3. Hrabowszky György, ki 63 éves korában 1825 ápr. 12. itt meghalt. 4. Tatay Imre, Tatay Istvánnak, a szarvasi iskola volt jeles igazgatójának atyja, ki 3 év mulva 1829. Tolna-Némedire ment. 5. A gyülekezet 1829. Malatides Gábor, ősküi lelkészt, (Malatides Sándor, a soproni Lyceum jelenleg nyugalmazott tanárának atyját) választotta meg, ki 38 évig működött s meghalt 1868 jan. 9. Sírját szép emlékkő jelzi. 6. Utána Szarvasi Sámuel választatott meg Beledről, kit 1868 szept. 20. Tatay Sámuel espéres iktatott hivatalába. Szarvasi 27 évi működése után 1895 szept. 1. lemondott s nyugalomba vonult. 7. Utódja a volt segédlelkész: Kasper József 1896 febr. 2. lett megválasztva. — A gyülekezet *tanítói* voltak: Szabados István. Wissnyi János. 1820 körül Andorka István (Andorka Jánosnak, a későbbi belsősomogyi esperesnek atyja). 1823 körül Kis Szedlák Ádám. 1824—1834-ig Varga Mátyás (Varga János, malomsoki tanító atyja), ki később községi jegyző lett s meghalt 1885 jan. 12. Szilvágyi Sámuel, ki 1837. Tolna-Némedire ment. Kapp Henrik, Kapi Gyula, soproni tanítóképezdei igazgató atyja, ki itt nagy áldással működött 1857-ig. Hálás tanítványai 1877-ben díszes gránit-síremléket állítottak neki. Utána Klein Péter, itteni segédtanító lett megválasztva, ki már egy év mulva meghalt. Utódja lett Mühl János, apáthi segédtanító, ki nagy sikerrel működött itt 1874-ig, mely évben Mekényesre ment, hol még most is tanító. 1874 máj. 10. óta Mohar Endre, Majd ennek fia Mohar Géza, jelenleg fővárosi tanító. Pöntör Béla, jelenl. birdai tanító. Mohar Ilona 1898 okt. 9-óta. Szombath Ernő 1902 aug. 15. óta. — *Felügyelője* a gyülekezetnek 1861-ig nem volt. Első volt: Matkovich Tivadar 1877-ig, s ugyanekkor helyettes felügyelő id. Belák István, 1877—1880 id. Belák István, Schrikker Imre 1896-ig. Belák János középpusztabogárdi birtokos 1896 febr. 23-óta. — A gyülekezetnek van nagy lelkészlakása, díszes tanítólakása, 3 tantermű szép nagy iskolája, mely 1854-ben épült. Van 26,806 kor. 06 fill. különféle alapítványokban. Van leltárilag 99,962 kor. 50 fill. tiszta vagyona. Adóssága nincs. Lélekszám helyben: 1358. Teljesedésbe ment az 1804-ben készült gyülekezeti pecsétnyomón kifejezett jel-

---

szavak bontakoztak ki: „Nyerges gazda portája ég!“

Hasztalan volt minden kisérlet a tűz eloltására. Porig égett a gyönyörű porta marhástól, lovastól.

Mikor a füstölgő romhalmazt a nép könnyes szemmel, szomorúan körüllállta, egyszerre kétségbeesett sikoltás hallatszott! „Az apám! Édes apám! Biztosan bennégett. Jaj! jaj!“

Örzsi volt, ki kétségbeesetten tördelve kezét, kiáltozott. Rémes szavaira újra zavar, futkosás támadt. Többen látták a volt birót a tűz alatt, amint tehetetlen dühében ősz szakállát tépte, de senki sem tudta, hová lett? Minden kutatás hasztalan volt, András gazda nyomtalanul eltűnt...

E szörnyű eset óta mintegy nyolc hónap telt már el s a jó m . . .iek már-már feledni kezdték Nyerges gazda szomorú történetét. Csak midőn olyan hírek kezdtek szárnyra kelni a kis faluban, hogy ez, vagy amaz látta András gazdát, amint éjnek idején, mint az árny, végigsuhant a falun, ébredt fel újra bennök ama rettenetes éjszakának emléke s babonás félelem szállotta meg szivöket arra a gondolatra, hogy bizonnyal András gazda nyugodni nem tudó szelleme kisért éjjelenként . . .

Egy véletlen eset azonban lerántá a sötét leplet, mely András gazda rejtelmes eltűnésének titkát födé.

A falucska kis házaiban mindenütt kialudt a lámpafény. Az éjjeliőr már a tizenegyet is elfújta s össze-

kép és aláírás: Máté 13. 31—32. mely a mustármagról szóló példázatot tartalmazza.

Emlékezés a reformációra. Okt. 31-ikét az idén is lelkesen ünnepelték véreink, hitsorsosaink az egész országban. Szerkesztőségünk három helyről kapott meghívót: a budapesti prot. ifjús. Bethlen Gábor körének és a bpesti ev. ref. theol. akadémiának ifjúságától, az eperjesi ág. hitv. ev. collegiumi theol. testülettől és a modori ev. ker. leánynevelő-intézettől. Mindhárom helyen lélekemelő, nagyszabású ünnepség keretében emlékeztek meg a nagy napról. A modori ünnepen mint vendégek dr. *Masznyik Endre*, *Stromp László* és *Kovács Sándor* theol. akad. tanárok is közreműködtek.

Örömünnep. A hegyaljai ág. hitv. ev. egyházmegyéhez tartozó Sajó-Arnóton fenséges ünnepély volt okt. 23-án. Ekkor ünnepelte az egyház 350 éves fennállását s hogy az ünnepély fényét emelje, ekkor iktattatott be új felügyelője dr. *Zelenka* Lajos kir. törvényszéki biró, Zelenka Pál, tiszaker. püspök fia, székébe. Az ünnepély istentisztelettel kezdődött, amelyen a szószéki beszédet a helyi lelkész Szkalos Emil tartotta, utána *Turóczy* Pál főesperes az oltár előtt álló új felügyelőt iktatta be hivatalába, akit a megjelent világi egyházmegyei felügyelő Radvány István kir. tanácsos, Domján Elek fancsali, Nemes Károly diósgyőri, Harsányi István hernádvécsei lelkészek vettek körül. Ezután áldó ima rekesztette be az isteni tiszteletet, mely után díszközgyűlés tartatott. Itt mondotta el az új felügyelő székfoglaló beszédét, akit az egyházmegye elnöksége s a többi egyházak képviselői melegen üdvözöltek! A szép ünnepély fényét nagyban emelte Zelenka Pál püspök megjelenése. Kívüle részt vettek még Hronyecz József püspöki irodavezető, Bumsch Béla egyh. gondnok, Viczián Lajos csanálosi lelkész. Az Úr áldása legyen a nemes egyházon s az új felügyelőn.

Egyházfelügyelői beiktatás. A VI. szab. kir. város esperességeihez tartozó Plavnica ev. egyházközség *Flórián* Károly eperjesi jogak. tanárt választotta meg felügyelőnek. Az új egyházfelügyelő ünnepélyes beiktatása október hó 23-ikán ment végbe. Az ünnepélyes beiktatást *Liptai* Lajos eperjesi lelkész — mint Dianiska András esperesnek helyettese — végezte.

---

húzva subáját, éjjeli útját végezte fel s alá a faluban. Midőn a faluvégre ért, hol a kis temető terült el, énekhangokat vélt hallani. Hallgatódzott s tisztán kivette, hogy a hangok a temetőből jönnek. Hivatásához nem méltó rémülettel rohant a bíróhoz, felzörgette és lihegve adta elő neki a dolgot. Majd arra kérte, hogy jöjjön és győződjék meg szavai igazságáról.

A biró bátor ember volt; magához vette botját s a remegő éjjeliőrrel távozott. Sietö léptekkel haladva, csakhamar a temetőhöz értek, hol a zsolozsma hangjai még mindig hallhatók voltak A hang irányát követve, Nyerges gazda sírboltjának közelébe jutottak s csaknem gyökeret vert lábuk a rémülettől, midőn rácsos kis ablakán derengő gyenge fényt láttak kiszűrődni s belsejéből törtek elő azok a siralmas, szivreható énekek. Igaz bűnbánattal áthatott, reszkető hangon e szavak hallatszottak: „Én bűnös, mit tevő legyek!“

Élve temetkezett el sírboltjába András gazda, hogy ott, a szörnyű magányban levezekelhesse bűneit. S midőn bűntől megtisztult lelke felszállt, az angyalok sokasága örömmel üdvözlé a megtért bűnöst.

„Mondom néktek, hogy ilyen módon öröm lészen mennyben egy megtérő bűnös emberen, nagyobb, hogynem kilencvenkilenc igazokon, kik nem szükölködnek megtérés nélkül.“ (Luk. XV. 7. v.)

Torony- és harangavatás. A mult hetekben Osztroluka község lélekemelő ünnepélyneк volt színhelye. Az ottani ág. h. ev. egyházközség ugyanis évszázados, artikuláris templomára díszes tornyot emelt s abba új harangokat szerzett be. Az alkalomhoz méltóan lelki örömmel vett részt e szép ünnepélyen a község nagyja, apraja egyaránt, hogy az atyák művéből hitbeli ragaszkodást s áldozatkészséget meritsenek a jövőre. A szentelést a zólyomi ev. lelkész végezte. A kitörülhetetlen, örök emlékezetben maradó ünnepély után egyesek részt vettek az Osztroluczky-család ősi kastélyában adott ebéden, ahol csendben bár, de annál bensőbben töltötték el a nap hátralévő részét.

A németek hitbuzgósága. Berlin városában a protestantizmus ügyét igen üdvösen szolgálja az 1890-ben létesített templomépitő-egyesület. Nevezett évben a német birodalom székesfővárosának még csak 37 temploma volt. A templomépitő-egyesület buzgóságából 73 új templom épülőfélben van, amelyből 55 már el is készült és felavattatott. Rövid 14 év alatt az egyesület nagyot lendített Berlin városa ev. templomszükségletén. Az egyesület élén *Mirbach* báró áll, akinek állitólagos kudarcairól a napisajtó Magyarországon is sokat irt. Az ő érdeme, hogy a templomépités ügyének meg tudta nyerni a német császári ház tagjait is. A templomépitésre szánt adományok eddigelé a következő összegekben folytak be: a császártól 3.217,000, a kir. háztól 1.058,700, a fővárosi zsinattól 2.305,850, a főegyházi tanácstól két millió 5,350, Berlin városától két millió 644,000. Berlin városa Nicolai- és Mária-gyülekezetétől 854.380, Charlottenburg városától 550.000, Potsdam városától 105.000, Friedenau városrésztől 126.000. Schönebergtől 200.000, Wilmersdorftól 274.000, Weissensee községétől 217.600. Grunewald községétől 270.000, Friedrichshagentől 235.000, Barnimtól 23.000, előkelőbb porosz egyházközségektől 8.295,000 egyesek önkénytes adományaiból 8.724.320, vagyis mindössze 31.105,700 márka, ami bizonyára igen tekintélyes összeg. Berlin városán kivül is szolgálja az egyesület az ev. templomépités ügyét s erre a célra eddigelé már 12.000,000 márkát fordított. Egyik legmonumentálisabb újabb műemléke a Vilmos császárról elnevezett emléktemplom, amelyet 1895-ben avattak fel. 1895 óta a templomépités céljaira magánosok 2.485,700 márkát adományoztak. A zsidók 19 ezer márkát adtak. A választmány, Mirbach tanácsa ellenére, nem prot. előkelőbb emberek között is gyűjtött adományokat, mivel Berlin és a protestantizmus elválaszthatatlan egymástól. Följegyzésre méltó az is, hogy egyik fiókja, az ev. segélyegylet igen nagy buzgósággal a belmisszió ügyét szolgálja a német székesfővárosban.

ORSZÁG-VILÁG.

A politikai helyzet. Az események gyorsan fejlődnek. Rakovszky István országos képviselő e hó 7-én a képviselőházban szenvedelmes beszédben korbácsolta föl az ellenzék indulatát s Tisza István miniszterelnök is szükségesnek látta, hogy nagy erővel szálljon sikra indítványának: a házszabályok módositásának védelmére. A miniszterelnök meggyőző érvekkel kimutatta, hogy a jelenlegi házszabályokat okvetetlenül módositani kell, mert azt nem lehet tűrni, hogy a legkülönbözőbb pártokból összeverődött húsz ember megakaszthassa az ország kormányzását. A miniszterelnök kijelentette, hogy szükség esetén az országgyülést feloszlatja s a választók előtt áll szembe az ellenzékkel.

Itthon a király. Ő Felsége a mult hó második felében érkezett budai várába, a honnan egy-két napra Bécsbe távozott, de jelenleg

ismét köztünk van s általános kihallgatásokat tart. Budai várából, ha ideje engedi, ki-kirándul a kies fekvésű Gödöllőre.

A magyar darabant-testőrség kapitányává Ő Felsége báró *Fejérváry* Gézát, a volt honvédelmi minisztert nevezte ki. Kívüle még négy tiszt és negyven tagból álló legénység alkotja a magyar testőrséget. Egyenruhájuk minden valószínűség szerint a Mátyás-korabeli stilust követi s a testőrök mindegyike a mellén hímzett pajzsot visel majd az ország cimerével.

Korányi Frigyes ünneplése. Egy úrinő, aki magát megnevezni nem óhajtja, Balló Ede festőművésszel elkészittette Korányi Frigyes orvostanár olajfestésű arcképét, felajánlotta az Erzsébet királyné Szanatóriumnak, amely keletkezését tudvalevően a tudós tanár buzgóságának köszönheti. Ezt az arcképet e hó 6-án leplezték le óriás közönség jelenlétében a szanatórium nagytermében. A nagy emberbarátot a szeretet és tisztelet minden jelével elhalmozták.

Erkel Ferenc síremléke. A Filharmóniai Társaság diszes emléket állitott megalapitójának, Erkel Ferencnek a kerepesi-úti temetőben lévő sírja fölé. Az emléket e hó 7-én leplezték le ünnepiesen nagy és előkelő közönség jelenlétében.

Az innsbrucki vérengzés. Innsbruckban olaszok és németek összeverekedtek s az utcai harcban Pezzei festőművész halálos sebet kapott, melybe azóta már bele is halt s nagy részvéttel temették el. Az olaszok Trieszt részére egyetemet kértek, de az osztrák kormány nem teljesitette kérésüket, hanem Innsbruckban az egyetemen olasz jogi kart állitott fel. Ám a németek ezt is sokallották s az egyetemre beiratkozott százharminc olasz tanulót lépten-nyomon bántották. A súrlódásból véres utcai harc keletkezett s most egész Ausztria forrong.

Az orosz-japán háború. Kis híja, hogy világháború nem támadt. Az oroszok balti flottája ugyanis fegyvertelen angol halászokra lövöldözött. Több angol meghalt, még többen megsebesültek s egy-két halászbárka is elsülyedt. Az angol közvélemény iszonyúan felháborodott s már-már háborúra került a dolog, mikor a francia kormány közbelépett és sikerült az angolokat lecsillapitani. Az oroszok azzal védekeztek, hogy japán hajóknak nézték az angol halászbárkákat s kormányuk kijelentette, hogy minden elégtételt kész megadni. Választott biróság fog ez ügyben legközelebb dönteni.

A mandzsuriai harctéren az oroszok és japánok farkasszemet néznek. Kisebb csetepatékon kivül ismét szünet állt be az öldöklésben.

Port-Arturnál azonban az utóbbi időben véres csatákat vivtak japánok és oroszok. Hét napig bombázták a japánok a várost, mely napokig lángban állott. Mind több és több erősség jut az ostromlók kezére, de az ostromlottak még sem adják meg magukat. A japánok állitólag most alagutat készitenek a vár alá, hogy légbe röpithessék. Stössel tábornok, a vár hős védője, utolsó lehelletéig kész harcolni.

KÖNYVESBOLT.

A váradi sorozás vagy a szeszes italok hatása. Irta: dr. *Molnár István.* Ára 1 korona.

Szerző jóizű, népies nyelven, világosan és érdekesen fejtegeti a mértéktelen ivás káros hatását. Fejtegetéseit ügyesen eseményhez: a váradi sorozáshoz fűzi s ezzel a nép érdeklődését egy csapásra meghódította. A jóravaló munkát érdemes a nép széles körében elterjeszteni. Lelkészek és tanitók a bolti árnál jóval olcsóbban szerezhetik meg a szerzőnél (Budapest, VIII., áll. főgimnázium).

Uránia. Népszerű tudományos folyóirat. *Molnár Viktor* közreműködésével

szerkeszti *Klupáthy Jenő* és legifj. *Szász Károly* Bpest, V. évf. 11. szám.

A művelt magyar közönségnek ennél szebb, tartalmasabb és olcsóbb folyóiratot nem ajánlhatunk. A tudomány és művészet minden ágából népszerűen, lelkesen megírt komoly olvasmányokat nyujt olvasóinak. A legújabb füzet gazdag tartalmából kiemeljük a következőket: A „Toldi Estéje" eszméje és tragikuma, a hős bukása (Lehr Arbert). A vasút (Kiss Ottó). Japán közoktatásügye (dr. Ny. Farkas Géza). A határjárások (Gönczi Ferenc). Az őstermények maradványainak megmentése (Sajó Károly). Vasút a Mont-Blancra. Az almaféreg. A csillagászati társulat 20-ik kongresszusa. A mesterséges és természetes kiválás összehasonlítása stb.

E kiváló folyóirat évi ára nyolc korona. Előfizethetni Hornyánszky V. könyvkiadóhivatalában, (Budapest, V., Akadémia-u. 4.)

A GAZDASÁG KÖRÉBŐL.

Jászolrágás. A csikók az istállóban este kárt tesznek a jászol táján s azt néha hasznavehetetlenségig összerágják Ez ellen könnyen lehet védekezni, ha a csikóistálló fás részeit karbolineummal bekenjük, csak arra vigyázzunk, hogy ne ereszszünk bele csikót, míg a festék tökéletesen be nem száradt.

A répaszelet etetése az utóbbi időkben a kisebb gazdaságokban is nagy föllendülést nyert, csak túlzásig nem szabad vinni, mert „sok" itt is kellemetlen következményekkel jár. A répaszeletek főképen keményítőanyagot tartalmaznak, míg ásványi anyagokban, különösen mész és foszforsavban szegények. Tejelő teheneknek mérsékelten adagolandó, mert nagyban való etetésnél a tej tartalmát befolyásolják. Ezen körülmény főkép a répaszelet mészhiányának tulajdonítható. Kevés ásványanyagtartalmánál fogva szopós és hasas teheneknek kis mértékben adagolandó.

Forgó a kertben. A zöldségtermelés is megkívánja a hármas forgót, hogy a talaj tápláló anyagai arányosabban kihasználtassanak és igy az eredmény bővebb legyen. A zöldségek igénységük szerint igy különböznek: 1. legigényesebbek a káposztafélék és spenótok; 2. a gyöknövények; 3. a hüvelyesek. Tehát a forgót ehhez képest osszuk be. Táplálék szempontjából: 1. túlnyomólag légenyfogyasztók a levelek, tehát káposztafélék; 2. kálifogyasztók a gyöknövények; 3. fosphorfogyasztók a hüvelyesek. Ha ezt a forgót betartjuk, megtizedeljük a termékek parazitáit is és gátoljuk a kártékony gombák terjedését. Mert mindegyiknek megvan a maga kedvenc anyanövénye és ha nem élősödhetik, megfogyatkozik, esetleg kivesz. Ne ültessünk tehát még trágyával sem ismételten ugyanegy növényt ugyanegy helyre.

Tyúkok és pulykák szárazon való koppasztása. A tyúk és pulykafélék szárazon való koppasztása úgy ízlés, mint pénzügyi szempontból is előnyös s az az állítás, hogy a tyúkokat és pulykákat szárazon nem lehet jól tisztára és a bőr felszaggatása nélkül megkoppasztani: nem áll. Igenis lehet, különösen, ha azt a leölés után azonnal, a test melegében tesszük: épp úgy meg lehet ezen baromfifajtákat is szárazon szépen tisztára koppasztani, miként meglehet a vágott ludat és kacsát. De a tyúk- és pulykafélék szárazon való koppasztásának — a toll értékén kivül — még az az előnye is van, hogy a húst nem rontjuk meg a leforrázással, a tollakban levő piszkot és bűzös, zsiros hámsejteket a leforrázással a húsra nem visszük, miáltal a levágott baromfi nem veszi föl azt a jellegzetes bűzös baromfiszagot, amely oly átható és kellemetlen, ha a levágott baromfit leforrázva koppasztjuk. De a leforrázottan koppasztott baromfi bőre hamar romlik, tehát 2—3 napos útra nem is szállítható.

Luther műveiből megjelent az első kötet. E nagy irodalmi és egyházi eseményt lapunk mult száma részletesen méltatta. A Theol. Otthon, a melyre a Luther-Társaság a vállalat kezelését bízta, a megrendelőknek már szétküldötte a példányokat, még pedig postacsomagban föladó-vevény mellett. A kik a kötet árát előre megfizették, bérmentve kapták, a többiek utánvétel mellett.

A megrendelést *Kovács Sándor* theol. akad. tanár úrhoz, az Evang. Theol. Otthon felügyelőjéhez, kell intézni. Fűzött példány ára kötetenként 6 korona, díszes angol vászonkötésű, jobb papirra nyomott példányé 8 korona 50 fillér.

A nagy művet e helyen is melegen ajáljuk híveink figyelmébe.

A pozsonyi egyetemes evang. theol. akadémia hallgatói — hír szerint — egytől egyig, tehát mintegy 65 példányban rendelték meg a magyar Luthert. Követésre méltó példa.

A szerkesztő üzenetei.

S. G. A kéz Ézsau keze, a hang Jákób hangja. Lapunkban minden igazságos bírálatnak szivesen helyet adok, hisz bírálat nélkül nincs is haladás, de suaviter in modo. Azért, mert x véleménye eltér az enyémtől, még nem „csalfa gaz“. A papirkosárba került. **Dr. K. Z.** Bp. A jövő számban okvetlenül **K. J. Lajoskomárom.** Közlöm. **Többeknek.** A lapot a kiadóhivatalnál kell reklamálni. — **P. J. Nyiregyháza.** A kézirat elfogyott.

A kiadóhivatal arra kéri lapunk t. előfizetőit, hogy lapunkat ismerőseik körében terjeszteni szíveskedjenek.

Pénztári kimutatás.

A Luther-társaság pénztárába 1904. évi okt. 1-től 31-ig befolyt:

1. *Dunántuli ág. hitv. ev. egyházkerület* 600 kor.

2. *Komáromi közgyülés* alkalmával tartott vallásos estély offertoriuma 131 K 62 f.

3. *Rendes tagsági díjak évi 8 koronával:* 1904-re: Molnár István, Bősze István, özv. Nanendorf Henrikné, Majoros József, Kirchner Gyula, Kasper József, Szombath György, Recht Rezső, Ev. theol. önképzőkör, Bognár Endre, Meszleni egyház, Horváth Sámuel, Koehler Edinhard, Vendvidéki lelkészi kör, Kovács Andor, Nagygeresdi egyház, Borzay Miklós, Karsay Imre, Pethő Pál, Weber Rezső, Kassai I-ső egyház. 1903. és 1904-re: Gömbös Géza, Mayer Endre, Mészáros Károly, 1903-ra: Kármán István, Stubner Simon. 1897—1904. évekre: n. hegyeshalmi Fischer Kálmán. 1902-re: Galli Lajos.

4. *Fiókegyleti rendes tagoktól évi 4 koronával:* 1904-re: Kardos Jánosné, Molnár Sándorné, Koczor Károly, Wallandl Ernő, Orsovai egyház, Francz Ede, Fidesz Frigyes. 1905-re: Polgárdi Sándor, Bősze János, Sobori egyház. 1904. és 1905-re: Stubeni Mihály 1901—1904. évekre: Venisch Gy.

5. *Fiókegyleti pártoló tagoktól évi 1 koronával:* 1904-re: Farkas János, Hegedüs Mihály, Kardos József, D ka István, Molnár Pál, Németh Gergelyné, Sobori nőegylet, Falvay István, Kellner László, dr. Hattyuffy Dezső, Neuringer Lajos, Bognár József, Endersz János, Enders Jánosné, Zelenka Frigyes, Zelenka Frigyesné, Hazay Vilmos, Márta Ferenczné, Giffing Ede, Giffing Edéné, Székesfehérvári nőegylet. Prokopius Veizer Lajos. 1902. és 1903-ra: Nemdrácsi egyház, Rákosi egyház. 1912—16. évekre: Réthi Béla. 1903-ra: Németh P. József, Belák Géza. 1903. és 1904-re: Németh P. Mihály. 1901—1903. évekre: dr. Gerhauser József. 1902—1904. évekre: Balás Ádám. 1901. és 1902-re: Bankó Lajos. 1905-re: Ábrahám Vilmos.

6. *Ev. Családilapra:* Hirdetési díj 36 K.

7. *Luther műveire előfizettek.* I. kötetére: Budapesti unit. egyház, Józan Miklós Budapest, Makay Lajos Budaörs, Hanusfalva ág. hev. egyház, Algöver Andor ev. hitoktató Bpest, dr. Polner Aladár, ügyvéd, Bpest.

Összesen befolyt 1218 kor.

Budapest, 1904. október 1.

Bendl Henrik,
társ. pénzt.

Kalauz a biblia olvasásához.

„Tudakozzátok az Írásokat, mert néktek úgy tetszik, hogy azokban örök életetek vagyon!“ (János ev. 5, 39.)

Novemb.	Reggel.	Este.
16.	Zsolt. 18, 6—17.	Zsolt. 18, 18—29.
17.	Zsolt. 92, 1—4.	Zsolt. 92, 6—10.
18.	Zsolt. 98, 1—3.	Zsolt. 98, 4—9.
19.	Tim. I. 1, 12—17.	Máté 9, 11—19.
20.	Zsolt. 138, 1—8.	Zsolt. 18, 31—40.
21.	Róm. 13, 11—14.	Thess. I. 5, 5—11.
22.	Róm. 14, 19—23.	Kor. I. 8, 10—13.
23.	Kor. I. 5, 7—13.	Máté 18, 15—20.
24.	Róm. 7, 14—25.	Gal. 5, 16—23.
25.	Pét. I. 4, 1—5.	Róm. 6, 7—11.
26.	Thess. I. 5, 14—18.	Máté 5, 39—42.
27.	Róm. 14, 13—18.	Máté 18, 6 11.
28.	Móz V. 31, 11—13.	Pét. II., 1, 12—16.
29.	Krón. II. 5, 13—14.	Zsolt. 118, 4—14
30.	Krón. II. 7, 1—4.	Krón. II. 7, 15—22.

„Boldogok, akik hallgatják Istennek beszédét és megtartják.“ Lukács 11, 28.

A budapesti gabonapiacz jegyzései.

November 12.

Gabonafaj	súly kilók-ban Egy hektó-liter	Ára 100 kgrnak legkis. ár	legn. ár
Bánsági búza	74—81	19 60	20.20
Tiszavidéki búza	74—81	19.90	20 70
Pestvidéki „	74—81	19 80	20.50
Fehérmegyei „	74—81	19 80	20.20
Bácskai „	74—81	19 70	20.20
Rozs, I. rendü	70—72	15 —	15.30
„ II. „	—	14 80	15.—
Árpa, takarmány	60—62	14·70	15.10
» égetni való	62—64	14.50	14 70
„ serfözésre	64—66	—.—	—.—
Zab, ó	39—41	14.10	14.70
„ új	39—41	13.80	14 60
Tengeri, bánsági, ó	—	—.—	—.—
„ másnemü, új	—	—.—	—.—
Repcze. káposzta	—	22.25	23.—
„ bánsági	—	— —	—.—
Köles.	—	—.—	— —

Tojás elsőrendű 100 drb ára 6.60
Tojás másodrendű 100 drb ára 5.—

A Luther-Társaság kiadásában megjelent olcsó, szép olvasmányok a nép számára.

1. Gyurátz Ferencz: **„Hit oltára“** czímű imakönyv II. kiadás. Egyszerű fekete köt. 1 kor. 60 fill. (Kapható bőrkötésben és chagrin díszkötésben is 4 kor.-tól 8 kor.-ig.)
2. Sántha Károly: **„Buzgóság könyve“** czímű imakönyv. Ára 4 kor. fekete bőrköt. 6 kor. chagrinbőrköt. 8 kor.
3. Szeberényi Lajos: **Luther Márton életrajza.** II. kiadás. Ára 40 fill.
5. Bereczky Sándor: **„Bibliai történetek** prot. népiskolák számára, képekkel“ kötve 80 fill. (Bevezetés czéljából szivesen szolgálunk ingyen mutatvány-példánynyal.)
6. Zathureczky Adolf: **„Evanjeliczky rozpravnik,** tojest: Nábonženstwo w prikladoch zo života. Swazok I. — 40 fill.
7. Dr. Maszny ik Endre: **„Bahil Mátyás“** Életkép a magyarhoni evangyéliumi prot. egyház üldöztetésének idejéből. 50 fill.
8. Famler G. A: **„Christian Traugott,** Leidens- und Lebersgeschichte eines ev. Predigers in Ungarn.“ 60 fill.
9. Keviczky László „Elbeszélések a magyar reformáczió történetéből“. 24 fill.
10. Pálmay Lajos: **„Az Isten megsegít“** 20 fill.
11. Famler Gusztáv Adolf: **„Gott verlässt die Seinen nicht“** 50 fill.
12. Hörk József: **„A nagysárosi vár ura.“** 20 fill.
13. Famler Gusztáv Adolf: **„Hochmuth kommt vor dem Fall“** 60 fill.
14. Payr Sándor: **Fábri Gergely.** 60 fill.
15. Sartorius Csepregi: **Virágok a szentírás kertjéből** 80 fill.
16. Bierbrunner G: **Matthäi am Letzten.** 40 fill.
17. Böngérfi János. **Az árva.** 40 fill.
18. Paulik János: **Az ágostai hitvallás.** 50 fill.
19. Keresztyén házi áldás, szép nagy színnyomatú díszkép. Ára csomagolással 2 kor. 60 fill.
20. **Evangelikus Családi Lap.** Szerkeszti Böngérfi János Ára egy évre 2 kor. 10 gyűjtött előfizető után egy tiszteletpéldánynyal szolgál a társaság.
21. Hörk József: **Farkasok a juhok között.** 60 fill.
22. Krizko Pál: **Melanchton Fülöp levele.** 20 fill. — (Ugyanaz megjelent német és tót nyelven is.)
23. Pethes János: **Melanchton Fülöp élete.** 80 fill.
24. Schrödl József: **A magyarhoni protestantizmus hatása a magyar nemzeti szellem fejlődésére.** 12 iv. Ára 1 kor.
25. Moravcsik Gyuláné: **Gróf Teleki Józsefné, Róth Johanna.** 4 képpel. Ára 30 fill
26. Paulik János: **Luther 95 tétele.** Magyarázatokka és 5 képpel. Ára 20 fillér.
27. **Emlékezés a konfirmáczió ünnepére.** Szép színnyomatú kép (42 cm. magas és 32 cm. széles.) Ára 24 fill., bérmentve 40 fill.
28. **Konfirmácziói áldások.** (Versek és Szentírási idézetek.) A verseket írta Sántha Károly. 30 fill.
29. Zsilinszky Mihály: **Kerman Dániel püspök élete.** Élet- és korrajz. Ára 80 fill.
30. Paulik János: **Az álpróféták,** vagy miért nem lesz az evangelikus ember baptistává? Ára 60 fill.
31. Sántha Károly: **Zsivora György,** a nagy emberbarát. Ára 20 fillér.
32. Bierbrunner Gusztáv: **Christlicher Hausaltar.** Német imádságos könyv. Ára kötve 1 kor. 60 fill. fűzve 1 kor 20 fill.
33. Bachát Dániel: **Cim jest a cochce Lutheruv spolek?** Ára 10 fill.
34. Meyer—Melanchthon: **Apologia.** Ára 3 kor.

E könyvek és népies kiadványok megrendelhetők Hornyánszky Viktor könyvkiadóhivatalában.

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udv. könyvnyomdája, VI., Aradi-utcza 14.